

49. savjetovanje hrvatskih arhivista: *Arhivi i Domovinski rat*, Nacionalni park Plitvička jezera, 26. – 28. listopada 2016.

Na Plitvicama je od 26. do 29. listopada 2016. održano 49. savjetovanje hrvatskih arhivista pod radnim nazivom *Arhivi i Domovinski rat*, u organizaciji Hrvatskog arhivističkog društva (HAD), Državnog arhiva u Gospiću te Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata (HMDCDR).

Savjetovanje je započelo 26. listopada u 10 sati ujutro svečanim otvorenjem kojemu je prisustvovala i ministrica kulture Republike Hrvatske dr. sc. Nina Obuljen Koržinek. Uz ministricu, pozdravne su govore održali i ravnatelj HMDCDR-a dr. sc. Ante Nazor, ravnatelj Arhiva Bosne i Hercegovine dr. Šimun Novaković, vršitelj dužnosti ravnatelja Središnjeg državnog arhiva Hrvatske dr. sc. Mario Stipančević te predsjednik Hrvatskog arhivističkog društva dr. sc. Dražen Kušen. Nakon službenih pozdrava domaćina i uzvanika uslijedilo je uvodno izlaganje Ante Nazora pod nazivom »Izvori – arhivsko gradivo kao temelj istraživanja Domovinskog rata« te otvorenje izložbe *Domovinski rat iz albuma vlč. Alojzija Kukeca* Državnog arhiva u Gospiću.

Nakon uvodnog dijela Savjetovanja uslijedila je prva sjednica koja se odnosila na problematiku gradiva nastalog u vrijeme Domovinskog rata. Prvo su predavanje održali Ivica Mataija i Nada Klobučar iz Državnog arhiva u Gospiću. Oni su se bavili analizom stanja arhivskog gradiva s ličkih područja koja su bila pod okupacijom u vrijeme Domovinskog rata. Nakon toga održano je predavanje Ane Holjevac Tuković i Mate Rupića iz HMDCDR-a u kojemu su prikazani fondovi paradržavnih ustanova Republike Srpske Krajine pohranjeni u HMDCDR-u i državnim arhivima u Hrvatskoj koji su nastali djelovanjem paradržavnih tijela vlasti pobunjenih Srba, odnosno njihove skupštine, vlade, ministarstava, pravosudnih tijela, upravnih tijela na lokalnoj razini te političkih stranaka i udruga. Prikazom i opisom arhivskog gradiva vojne provenijencije koje se nalazi u HMDCDR-u te u državnim arhivima Republike Hrvatske bavili su se u svom izlaganju Ilija Vučur i Janja Sekulić Gibač, također iz HMDCDR-a. U predavanju Ivana Radoša i Tomislava Šulja, također iz HMDCDR-a, prikazano je memoarsko gradivo nastalo intervjuiranjem pojedinaca ili skupina, sudionika Domovinskog rata, metodom »usmene povijesti«, odnosno unaprijed osmišljenim upitnicima.

Uslijedile su dvije paralelne sjednice. Na prvoj su svoja predavanja održali Martina Krivić Lekić i Senad Ađulović iz Državnog arhiva u Bjelovaru, Vesna Božić Drljača i Melita Rončević iz Državnog arhiva u Osijeku te Nataša Mučalo iz Državnog arhiva u Šibeniku. Na drugoj su održana predavanja Ivana Brigovića, Julije Barunčić Pletikosić, Željka Križea i Natka Martinića Jerčića iz HMDCDR-a, Radoslava Zaradića iz Državnog arhiva u Splitu i Elvire Čeljuske-Tošev iz Klinike za infektivne bolesti »Dr. F. Mihaljević«. Predavanje Martine Krivić Lekić bavilo se predstavljanjem fonda Vojnog suda u Bjelovaru (1992. – 1996.) koji se čuva u Državnom arhivu u Bjelovaru. Senad Ađulović u svom je predavanju o Vojnom državnom odvjetništvu Bjelovar (1992. – 1996.) prikazao kronološki i stručni razvoj i djelovanje vojnoga državnog odvjetništva kao segmenta voj-

nog pravosudnog sustava Republike Hrvatske tijekom Domovinskog rata. Vesna Božić-Drljača u svom je predavanju prikazala fondove raznih stvaratelja upravne paravlasti koja je djelovala na području Baranje u razdoblju od 1991. do 1997. godine. Nataša Mučalo se u predavanju osvrnula na djelovanje Međunarodnog dječjeg festivala u Šibeniku za vrijeme Domovinskog rata na temelju arhivskog gradiva sačuvanog u Državnom arhivu u Šibeniku, fotografskih zbirki ratnih reportera, službenih fotografa Festivala, novinskih napisa te svjedočanstava stvarnih sudionika Festivala u spomenutom razdoblju. Ivan Brigović se u svom predavanju osvrnuo na Zbirku arhivskog gradiva o Domovinskom ratu u Bosni i Hercegovini koja se čuva u HMDCDR-u. Julija Barunčić Pletikosić i Željko Križe u svom se predavanju osvrću na problematiku očuvanosti i cjelovitosti arhivskog gradiva na primjeru 18. korpusa Srpske vojske Krajine. Natko Martinić Jerčić u svom je predavanju prezentirao vojne karte pohranjene u HMDCDR-i koje prikazuju područje zapadne Slavonije za Domovinskog rata, a nastale su u to vrijeme ili neposredno poslije rata od strane raznih zapovjedništava pobunjenih Srba ili od strane hrvatskih snaga koje su djelovale u zapadnoj Slavoniji za vrijeme Domovinskog rata. Radoslav Zaradić i Elvira Čeljuska-Tošev osvrnuli su se na arhivsko gradivo Klinike za infektivne bolesti »Dr. Fran Mihaljević« u Zagrebu o zarobljenicima srpskih logora.

U poslijepodnevnim je satima slijedila druga sjednica, a odnosila se na problematiku dosadašnjih rezultata prikupljanja i zaštite arhivskog gradiva. Prvo predavanje održali su Gordana Slaviček i Tomislav Radonić iz Državnog arhiva u Slavonskom Brodu. Govorili su o arhivskim fondovima nastalim tijekom Domovinskog rata, koji su kasnije preuzeti u Državni arhiv u Slavonskom Brodu. Putem njih može se dobiti uvid u svakodnevni život stanovnika Slavonskog Broda i stanovnika takozvane Republike Srpske Krajine. Slijedilo je predavanje autora Petra Eleza, Branimira Petija i Irene Milobara iz Državnog arhiva u Vukovaru, koje je nastojalo predstaviti arhivsko gradivo s područja nadležnosti Državnog arhiva u Vukovaru relevantno za istraživanje Domovinskog rata na području Vukovarsko-srijemske županije te okupacije hrvatskog Podunavlja (1991. – 1996.). Martina Bagatin i Dubravka Filipović u svojem su se predavanju dotakle uloge Središnjeg laboratorija za konzervaciju i restauraciju Hrvatskog državnog arhiva te konzerviranja i restauriranja gradiva oštećena za Domovinskog rata. Juraj Kukoč iz Hrvatskog državnog arhiva govorio je o propagandi i odmaku od propagande u hrvatskim dugometražnim igranim filmovima o Domovinskom ratu 1990-ih. Filmovi su analizirani s obzirom na razinu propagandnosti koja se u njima javlja te se postavlja pitanje utjecaja državne kontrole kinematografije 1990-ih na samu razinu propagandnosti. Katarina Barba i Edita Modlic iz Hrvatske radiotelevizije u svom su predavanju prezentirale arhive Hrvatske radiotelevizije, njihov ustroj i nastajanje te njihovu raznolikost i bogatstvo s obzirom na tematiku Domovinskog rata. U sklopu predavanja prikazana je kratka snimka događaja iz Domovinskog rata s područja Plitvica i Gospića. Sofija Klarin Zadravec i Tomica Vrbanc u svom su predavanju predstavili višegodišnje aktivnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu na izgradnji digitalne zbirke članaka koja tematski obuhvaća Domovinski rat te objavi bibliografije pod naslovom *Rat u Hrvatskoj*. Nakon završetka druge sjednice uslijedili su sastanci raznih sekcija Hrvatskog arhivističkog društva i radionice.

Drugog dana Savjetovanja, 27. listopada, uslijedile su razne aktivnosti, poput posjeta Starčeviću domu u Žitniku te programa u Kazalištu (Pučko otvoreno učilište »Dr. Ante Starčević«, Gospić, Ul. dr. Franje Tuđmana 5) u kojemu su službeno predstavljene nove mrežne stranice i mjesta na društvenim mrežama Hrvatskog arhivističkog društva. Program je nastavljen okruglim stolom na kojem se raspravljalo o položaju i statusu arhivske struke i arhivskih djelatnika. U poslijepodnevnom je satima održana Skupština Hrvatskog arhivističkog društva.

Posljednjeg dana savjetovanja, 28. listopada, održane su dvije sjednice. U jutarnjim je satima održana treća sjednica Savjetovanja, koja se odnosila na tematiku stradanja arhiva i gradiva u Domovinskom ratu. Predavanja su podijeljena u dvije paralelne sjednice. Na prvoj su svoja predavanja održali Ivan Medved i Joakim Čičić iz Državnog arhiva u Slavonskom Brodu, Marijan Maroja iz Državnog arhiva u Zadru, Omer Zulić iz JU Arhiva Tuzlanskog kantona, BiH, te Nela Kušanić iz Državnog arhiva u Sisku. Na drugoj su predavanja održali Marija Jagunić iz Državnog arhiva u Karlovcu, Azem Kožar iz Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, Marina Mataija iz Državnog arhiva u Gospiću te Siniša Domazet iz Arhiva BiH. Ivan Medved i Joakim Čičić u svom su se predavanju osvrnuli na kratku povijest djelovanja Državnog arhiva u Slavonskom Brodu od izbijanja Domovinskog rata do završetka vojno-redarstvene akcije Bljesak. Marijan Maroja govorio je o djelovanju Državnog arhiva u Zadru za vrijeme Domovinskog rata. Omer Zulić iznio je iskustva Arhiva Tuzlanskog kantona po pitanju posebnosti zaštite i preuzimanja arhivske građe ratne provenijencije (1992. – 1995.). Nela Kušanić osvrnula se na akvizicijsku politiku Državnog arhiva u Sisku u poslijeratnom razdoblju. Marija Jagunić govorila je o djelovanju Karlovačkog arhiva za vrijeme Domovinskog rata. Azem Kožar se osvrnuo na problematiku zaštite, vrednovanja i preuzimanja ratne produkcije arhivske građe na području Bosne i Hercegovine (1992. – 1995.). Katarina Mataija pozabavila se temom Domovinskog rata u kontekstu arhivske pedagogije, osvrnuvši se posebno na suradnju Državnog arhiva u Gospiću s Osnovnom školom dr. Jure Turića u Gospiću u vidu izvanučioničke nastave. Siniša Domazet bavio se problematikom zaštite i spašavanja u izvanrednim okolnostima stradale arhivske građe Arhiva Bosne i Hercegovine, osvrnuvši se posebno na dva događaja iz 1992. i 1994. godine kada je nepovratno nestala veća količina dokumenata nego u proteklih 70 godina postojanja.

Nakon treće sjednice održana je i posljednja, četvrta sjednica, koja je obuhvaćala problematiku novih izazova u očuvanju elektroničkog gradiva. U dvjema paralelnim sesijama svoja su predavanja održali Arian Rajh i Zrinka Šimundža-Perojević iz Hrvatske agencije za lijekove i medicinske proizvode, Maja Kovačić Kuzmanić iz Državnog arhiva u Splitu, zatim Ksenija Lončarić i Tomislav Ivanjko te Ira Volarević i Hrvoje Stančić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Arian Rajh i Zrinka Šimundža-Perojević u svom su predavanju predstavili primjenu koncepta rada s metapodacima prema ISO 23081 normi na procese digitalizacije registraturnoga i arhivskog gradiva koje se prihvaća u informacijski sustav za upravljanje gradivom stvaratelja. Maja Kovačić Kuzmanić bavila se problemom očuvanja gradiva u elektroničkome obliku na primjeru elektroničke pošte. Ksenija Lončarić i Tomislav Ivanjko u svom su se predavanju bavili definiranjem i raspravom o kriterijima odabira

formata za dugoročnu pohranu elektroničkog gradiva. Ira Volarević i Hrvoje Stančić bavili su se problematikom normi za elektroničke vremenske žigove i mogućnostima njihove primjene u arhivskoj struci.

Nakon posljednje sjednice slijedila je završna rasprava u svezi s temom Savjetovanja, a nakon nje završna riječ kojom je Savjetovanje privedeno kraju. Program Savjetovanja upotpunjen je razgledavanjem Nacionalnog parka Plitvička jezera.

Hendi Hrelja